

UZASADNIENIE

E. S. prywatnym aktem oskarżenia został oskarżony o to, że:

w dniu 23 lutego 2011 roku podczas rozprawy sądowej w sprawie II W 282/10 Sądu Rejonowego w Wysokiem Mazowieckiem w trakcie zadawania pytań występującemu w roli świadka T. M. pomówił go w obecności sądu i protokolanta o donosicielstwo dla własnych korzyści, kierując do niego pytania z zawartym w nich twierdzeniem: " Czy świadek ze współpracy z policja ma jakąś satysfakcję moralną lub finansową?, Czy za nieustanne donosicielstwo na policje świadek otrzymuje z tego jakąś satysfakcję, np. podziękowania, odznaczenia?" tj. o takie postępowanie, które może poniżyć go w opinii publicznej, znieważając go jednocześnie poprzez przypisanie mu roli donosiciela tj. o czyn z art. 212 §1 kk w zb. z art. 216 kk

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 19 grudnia 2013 roku w sprawie VII K 51/13 Sąd Rejonowy w Zambrowie VII Zamiejskowy Wydział Karny w W. Mazowieckiem na mocy art. 1 § 2 kk, art. 17 § 1 pkt 3 kpk postępowanie karne przeciwko E. S. umorzył; zasądził od oskarżonego na rzecz oskarżyciela prywatnego T. M. kwotę 1140 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego, zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. W. W. kwotę 797,04 złotych tytułem obrony z urzędu oskarżonego E. S. w tym 23 procent podatku VAT, zwolnił oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych obciążając nimi Skarb Państwa..

Apelację od powyższego wyroku wniósł obrońca oskarżonego i na zasadzie art. 425 § 1 i 2 kpk w zw. z art. 444 kpk zaskarżył wyrok w całości. Powołując się na art. 427 § 2 kpk w zw. z art. 438 pkt 1, 2 kpk wyrokowi temu zarzucił:

1. obrazę przepisów prawa materialnego, a mianowicie:

- art. 212 § 1 kk w zb. z art. 216 kk poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe stosowanie polegające na uznaniu, że wskazane w akcie oskarżenia pytania wypowiedziane w warunkach utrwalonych w protokole rozprawy z dnia 23.02.2011r. wyczerpują znamiona przypisywanego oskarżonemu czynu

- art.42 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez nieuzasadnione w okolicznościach sprawy prowadzenie rozprawy pod nieobecność oskarżonego i w konsekwencji pozbawienie oskarżonego prawa do obrony w postępowaniu karnym

2. obrazę przepisów postępowania, mogącej mieć wpływ na treść orzeczenia, a polegającej na:

- naruszeniu art. 7 kpk w zw. z art. 17 § 1 pkt 2 kpk poprzez dowolne w okolicznościach sprawy uznanie, że stawiane aktem oskarżenia zarzuty wyczerpują znamiona przypisywanego oskarżonemu czynu z art. 212 § 1 kk w zb. z art. 216 kk podczas gdy swobodna ocena materiału dowodowego wskazuje, że czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego

- naruszenie art. 6 kpk w zw. z art. 390 § 1 kpk w zw. z art. 367 § 1 i 2 kpk poprzez prowadzenie rozprawy, w tym czynności dowodowych (m.in. zeznań świadków) pod nieobecność oskarżonego pomimo usprawiedliwienia tej nieobecności, przez co pozbawiono oskarżonego prawa do wypowiedzi i obrony własnych interesów procesowych

- naruszenie art. 374 § 1 kpk i art. 377 § 3 kpk poprzez niezasadne uznanie, że zaistniały podstawy do prowadzenia rozprawy pod nieobecność oskarżonego, podczas gdy obecność oskarżonego na rozprawie była obligatoryjna w sytuacji usprawiedliwienia nieobecności.

W oparciu o powyższe zarzuty oraz na zasadzie art. 427 § 1 kpk w zw. z art. 437 § 1 i 1 kpk obrońca oskarżonego wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie odmiennie co do istoty sprawy poprzez uniewinnienie osk. E. S. od popełnienia przypisywanego mu czynu, ewentualnie

2. umorzenie postępowania na zasadzie art. 17 § 1 pkt 2 kpk, ewentualnie

3. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania

4. zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz adw. W. W. nieopłaconych w całości ani w części kosztów pomocy prawnej - obrony, udzielonej oskarżonemu E. S. z urzędu wg norm przypisanych za postępowania przed sądem II instancji.

Apelację od powyższego wyroku wniósł także oskarżony podnosząc, iż wyrok jest niesprawiedliwy i krzywdzący i z którym się nie zgadza. Wyrokowi temu zarzucił:

1. rażąco naruszenie art. 42 ust 2 Konstytucji RP przez pozbawienie oskarżonego prawa do obrony bez podania przyczyny takiej decyzji Sądu w sytuacji kiedy oskarżony poinformował Sąd o niemożności stawienia się w Sadzie z powodu choroby i wskazał miejsce swego pobytu w placówce służby zdrowia.

2. zupełnie bezpodstawne i nieuprawnione zasądzenie od oskarżonego na rzecz oskarżyciela kosztów zastępstwa procesowego w sytuacji kiedy oskarżony nie popełnił żadnego występku a jedynie korzystał z gwarantowanego konstytucyjnie prawa do obrony.

W oparciu o powyższe zarzuty, ale do nich nie ograniczone wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego

2. ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji celem umożliwienia oskarżonemu korzystania z prawa do obrony.

3. Dopuszczenie dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach spraw II K 417/05 i II W 330/10 w których oskarżyciel T. M. został prawomocnie skazany za przestępstwa i groźby wobec oskarżonego.

Oprócz powyższych apelacji pełnomocnik oskarżyciela prywatnego złożył zażalenie na orzeczenie zawarte w wyroku, a dotyczące kosztów procesu i zarzucił mu:

1) naruszenie art. 381 kpk oraz par. 14 ust. 2 ppkt 1 i 5, ust. 7 oraz par. 16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu poprzez zasądzenie od oskarżonego na rzecz oskarżyciela prywatnego zwrotu kosztów procesu obejmujących koszty zastępstwa procesowego według norm przepisanych w kwocie 1140 zł, bez uwzględnienia wszystkich terminów rozpraw przed Sądem I instancji, Sądem II instancji oraz Sądem I instancji ponownej, podczas gdy prawidłowo tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego winna być zasądzona kwota 1800 złotych.

2) naruszenie art. 628 i 629 kpk oraz par. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 maja 2003 r w sprawie wysokości zryczałtowanej równowartości wydatków w sprawach z oskarżenia prywatnego poprzez nie zasądzenie od oskarżonego na rzecz oskarżyciela prywatnego kwoty 300 zł tytułem zwrotu zryczałtowanej równowartości wydatków. Wskazując na powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez zasądzenie od oskarżonego na rzecz oskarżyciela prywatnego tytułem zwrotu kosztów procesu kwoty 2100 złotych, w tym kwoty 300 zł tytułem uiszczonej zryczałtowanej równowartości wydatków i kwoty 1800 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje:

Apelacje obrońcy oskarżonego i oskarżonego jako bezzasadne w stopniu oczywistym nie zasługiwały na uwzględnienie.

Najpoważniejszym z zarzutów podniesionych w apelacji obrońcy i oskarżonego jest naruszenie prawa do obrony, poprzez prowadzenie rozprawy pod nieobecność oskarżonego. Zarzut ten ma w istocie charakter naruszenia normy proceduralnej o charakterze gwarancyjnym. Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, że wyrażone art. 42 ust 2 Konstytucji

RP, prawo do obrony jak każde uprawnienie, nie ma charakteru absolutnego. Zapewniać ma między innymi możliwość odpierania przez oskarżonego tezy oskarżenia na każdym etapie postępowania. Gwarancje te znajdują odzwierciedlenie między innymi w normach art. 390 § 1 kpk oraz 367 § 1 i 2 kpk. Jak każde uprawnienie, prawo do obrony, doznaje ograniczeń, których celem jest wyeliminowanie możliwości jego nadużywania, które mogłyby zniweczyć osiągnięcie innych, nie mniej istotnych celów, które Ustawa Zasadnicza stawia procesowi karnemu. Jedną z takich norm ustanawiających ograniczenie materialnego aspektu prawa do obrony jest stanowiąca wyjątek od określonej w art. 374 § 1 kk zasady obecności oskarżonego na rozprawie, norma art. 377 § 3 kpk. Norma ta służy ograniczeniu nadużywania prawa do obrony zmierzającego do oddalenia końcowego rozstrzygnięcia Sądu. Nadużywanie w ten sposób prawa do obrony pociągałoby za sobą bowiem, naruszenie równie istotnej normy o charakterze konstytucyjnym wynikającej z art. 45 ust 1 Konstytucji RP, a mianowicie prawa strony (w tym pokrzywdzonego) do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Dlatego też przypadku, gdy oskarżony, który posiada wiedzę o wyznaczonym przez Sąd terminie rozprawy nie stawia się na nią, jest przy tym w pełni władz umysłowych, nie jest pozbawiony wolności i nie zachodzą okoliczności obiektywnie uniemożliwiające stawiennictwo, respektując podmiotowość obywatela, stwierdzić należy, że rezygnuje z materialnego aspektu prawa do obrony i godzi się na prowadzenie postępowania pod jego nieobecność. Taka właśnie sytuacja zaistniała przy rozpoznawaniu niniejszej sprawy przez Sąd I Instancji. Wobec notorycznej absencji oskarżonego (k.133,137,161), Sąd zmuszony był zasięgnąć opinii biegłych w kwestii istnienia przeciwwskazań zdrowotnych w czynnym uczestnictwie oskarżonego w procesie (k.161v). Biegli takich przeciwwskazań nie dostrzegli (k.193-196). Pomimo to oskarżony prawidłowo powiadomiony o wyznaczonym terminie nie stawiał się na rozprawie (k.258). Wbrew stanowisku zajętem przez skarżącego, nie każde tłumaczenie może zostać uznane za należyte usprawiedliwienie. Za takie przy względach zdrowotnych, może zostać uznane bowiem, jedynie wyjaśnienie nieobecności spełniające przesłanki o których mowa w art. 117 § 2a kpk. Oskarżony nie przedstawił wymaganego zaświadczenia, zatem Sąd I Instancji procedował w tym zakresie prawidłowo a co za tym idzie poniesiony zarzut naruszenia norm konstytucyjnych i proceduralnych jest z gruntu chybiony. W najmniejszej mierze nie zmieniają powyższej oceny złożone już w trakcie rozprawy apelacyjnej skierowanie do szpitala i zaświadczenie nr (...) datowane na dzień 13.02.2014 r.

Zarzut obrazy przepisów prawa materialnego sprowadza się do rozstrzygnięcia czy sposób zadania pytania może wyczerpywać znamiona zniesławienia (art. 212 kk) lub znieważenia (art. 216 kk). Sąd odwoławczy odpowiada na to pytanie twierdząco. Pytanie może zawierać zniesławiającą treść, jeżeli zawiera w sobie zniesławiające fakty (wyrok S.A. w Warszawie z dnia 8 maja 2006 r., II AKa 448/05, Lex 198625). Nie można przy tym abstrahować od kontekstu, w jakim pytanie zostało postawione. W realiach niniejszej sprawy pytania zostały zadane w trakcie przewodu sądowego i nie zmierzały w żadnym stopniu do wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy, lecz do zdeprecjonowania pokrzywdzonego, któremu zarzucono ujmujące godności donosicielstwo. Sąd odwoławczy podziela przy tym w całej rozciągłości rozważania Sądu I Instancji oddzielające powodowane korzyściami osobistymi bądź materialnymi donosicielstwo od obywatelskiej postawy nakazującej reagowanie na akty łamania prawa. Jak już to wyżej wskazano prawo do obrony, jak każde prawo jednostki musi być ujęte w ramy, które uniemożliwiają jego nadużywanie godzące czy to w dobra ogółu czy też w dobra jednostkowe. Takim nadużyciem wykraczającym poza treść prawa do obrony, jest pomówienie oraz zniewaga. Insynuacja, że pobudki którymi kierował się pokrzywdzony mają charakter merkantylny bądź skrajnie egoistyczny niewątpliwie wyczerpywała dyspozycję przypisanych oskarżonemu czynów.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do uwzględnienia apelacji obrońcy oskarżonego i oskarżonego.

Zasługiwało natomiast częściowo na uwzględnienie zażalenie złożone przez pełnomocnika oskarżyciela prywatnego dotyczące kosztów procesu.

Jak wynika z pkt II wyroku zasądzono od oskarżonego E. S. na rzecz oskarżyciela prywatnego T. M. kwotę 1140 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego. Sprawa rozpoznawana była przed Sądem I instancji w dniach: 13.09.2011r.; 08.11.2011r.; 13.12.2011r.; 23.01.2012r. oraz 21.02.2012r., następnie na skutek odwołania od orzeczenia sądu I instancji przed Sądem II instancji na rozprawach w dniach: 06.06.2012r.; 27.06.2012r.; 22.08.2012r. Na

skutek uchylecia orzeczenia sprawa rozpoznawana byla ponownie w dniach: 06.11.2012r.; 13.12.2012r.; 05.03.2013r.; 05.04.2013r.; 02.08.2013r. i 19.12.2013r. Sluszenie podnosi zalacy, iz zgodnie z przepisami rozporzadzenia w sprawie oplac za czynnosci adwokackie stawka minimalna za obrone - udzial pelnomocnika przed Sadem Rejonowym w postepowaniu szczegolnym wynosi 360 zlonych, przed Sadem Okregowym jako II instancja wynosi 420 zl, zas w sprawach w ktorych rozprawa trwa dluzej niz 1 dzien stawka minimalna ulega podwyzszeniu o kazdy nastepny dzien o 20 % . Wskazuja na to przepisy § 14 pkt 2 ppkt 1 oraz ppkt 4 a takze § 16 rozporzadzenia Ministra Sprawiedliwosci z dnia 28.09.2002r. w sprawie oplac za czynnosci adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Panstwa kosztow nieoplaconej pomocy prawnej udzielonej z urzedu. Zarowno przed Sadem I instancji jak i Sadem II instancji rozprawy nie konczyly sie na pierwszych terminach, a byly odraczane badz przerywane. Z uwagi na powyzsze Sad Okregowy zasadzil na rzecz pelnomocnika oskarzyciela prywatnego wnioskowana przez niego w zazaleniu kwote 1800 zlonych, zmieniajac tym samym zaskarzony wyrok w punkcie II i stwierdzajac, iz zasadzona w punkcie II wyroku Sadu pierwszej instancji kwota 1140 zlonych nie wyczerpuje kosztow naleznych pelnomocnikowi oskarzyciela prywatnego za udzial w rozprawach zarowno przed sadem pierwszej jak i drugiej instancji.

Odnoszac sie zas do zarzutu podnoszonego przez pelnomocnika oskarzyciela prywatnego w punkcie drugim zazalenia dotyczacym naruszenia art. 628 i 629 kpk oraz § 1 rozporzadzenia Ministra Sprawiedliwosci z dnia 28 maja 2003 roku w sprawie wysokoosci zryczałowanej rownowartosci wydatkow w sprawach z oskarzenia prywatnego poprzez nie zasadzenie od oskarzonego na rzecz oskarzyciela prywatnego kwoty 300 zl tytułem zwrotu zryczałowanej rownowartosci wydatkow wskazać nalezy, iz zgodnie z art. 622 kpk w postepowaniu z oskarzenia prywatnego w razie umorzenie postepowania z uwagi na znikomą spoleczną szkodliwosc czynu prezes sadu zarzadza zwrot uiszczonych przez oskarzyciela prywatnego zryczałowanych wydatkow postepowania w calosci. Zwrot oskarzycielowi prywatnemu uiszczonych przez niego zryczałowanych rownowartosci wydatkow nastepuje na podstawie zarzadzenia prezesa sadu po uprawomocnieniu sie orzeczenia konczacego postepowanie w sprawie, nie zas w orzeczeniu konczacym postepowanie, o czym przesadza uzycie przez ustawodawce zwrotu "prezes zarzadza" nie zas "sad orzeka". Zarzadzenie takie nie jest zaskarzalne. Dlatego tez Sad Okregowy nie podzielim zdania pelnomocnika oskarzyciela prywatnego, pozostawiajac decyzje o zwrocie kwoty 300 zlonych prezesowi sadu, zas decyzja taka moze zapaść dopiero po uprawomocnieniu sie orzeczenia o umorzeniu postepowania.

Orzeczenie Sadu Okregowego oparte zostalo na treści art. 437 § 1 kpk, art. 456 kpk.

O kosztach zastępstwa prawnego oraz kosztów nieopłacanej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oskarżonemu w postepowaniu odwoławczym Sad Okregowy orzekl na podstawie § 14 ust. 2 ppkt 3 i 7 oraz § 2 ust. 3 i 1 rozporzadzenia Ministra Sprawiedliwosci w sprawie oplac za czynnosci adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Panstwa kosztow nieoplaconej pomocy prawnej udzielonej z urzedu (Dz.U. z 2013r. poz. 461)